

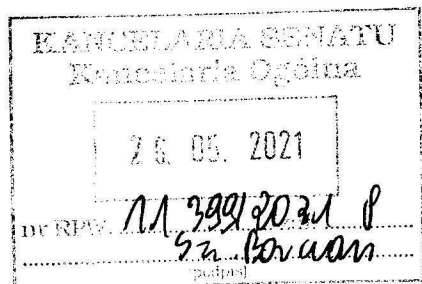
03980200465677
RPW/11399/2021 P
2021-05-26

Warszawa, 13 maja 2021 r.

MINISTER
Rodziny i Polityki Społecznej

DAS-II.058.4.2021.MD

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie senatorskie złożone podczas 23. posiedzenia Senatu RP w sprawie sytuacji osób w wieku 80+ przez Senatora RP Pana Jana Marię Jackowskiego, przedstawiam następujące informacje.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej od wielu lat realizuje inicjatywy mające na celu podniesienie jakości i poziomu życia osób starszych, wśród których należy wymienić: wieloletni program „Senior+”, program „Opieka 75+” oraz Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, który może być realizowany do końca 2023 roku. Ponadto w latach 2014 – 2020 był realizowany rządowy program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, a od 2021 r. organizacje pozarządowe, działające na rzecz seniorów, mogą ubiegać się o wsparcie w ramach wieloletniego programu „Aktywni+”.

Realizowane programy stanowią kompleksową ofertę wsparcia uzupełniającą działania podejmowane na rzecz osób starszych zarówno przez jednostki samorządu terytorialnego jak i organizacje pozarządowe. Obecnie w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej nie prowadzi się oraz nie planuje się prac w zakresie reform, o których mowa w przedmiotowym oświadczeniu. Jednakże cyklicznie monitorowana jest sytuacja polskich seniorów, a dostrzegane procesy demograficzne i związany z nim proces starzenia społeczeństwa są przedmiotem bieżącej analizy.

Ponadto seniorzy mogą korzystać z form wsparcia określonych w przepisach ustawy o pomocy społecznej. Jedną z nich są usługi opiekuńcze, w tym również usługi specjalistyczne, których głównym celem jest pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymaga pomocy innych osób. Mogą być przyznane także osobie w rodzinie, która wymaga pomocy innych osób, jednak rodzina, a także wspólnie nie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie są w stanie takiej pomocy zapewnić. Usługi te świadczone są w miejscu zamieszkania lub ośrodka wsparcia.

Usługi opiekuńcze obejmują: zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych (sprzątanie, pranie, zakupy, sporządzanie posiłków), opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, zapewnianie kontaktów z otoczeniem.

Usługi te są bezpłatne lub odpłatne w części lub w całości. Szczegółowe zasady odpłatności za usługi opiekuńcze ustalają władze gminy, w drodze uchwały. Wysokość opłat uzależniona jest przede wszystkim od dochodu osoby korzystającej z usług opiekuńczych oraz kosztu i liczby godzin świadczonych usług opiekuńczych. W przypadku szczególnej i trudnej sytuacji życiowej świadczeniobiorcy, istnieje możliwość odstąpienia od opłat za usługi. Usługi te są realizowane jako zadanie własne gminy i finansowane z budżetu gminy.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, które są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Ich realizacja odbywa się na podstawie rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.). Usługi specjalistyczne obejmują m. in.: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pielęgnację - jako wspieranie procesu leczenia, rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Usługi specjalistyczne są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. Specjaliści świadczący specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi muszą oprócz wskazanych wyżej kwalifikacji posiadać minimum półroczny staż w jednostkach, które oferują swoje usługi osobom z zaburzeniami psychicznymi. Specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyjątkiem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, są zadaniem własnym gminy.

Szczegółowe zasady odpłatności za usługi opiekuńcze, a także możliwości zwolnienia z opłat w części lub całości ustalają władze gminy, w drodze uchwały. Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są zadaniem z zleconym gminie, finansowanym z budżetu państwa.

Liczba osób korzystających z tej formy wsparcia stale rośnie, a główną grupą jej beneficjentów są osoby samotne, w wieku 75 lat i więcej. Dlatego w 2018 r. został wdrożony program „Opieka 75+” jako element polityki społecznej państwa w zakresie zapewnienia osobom w wieku 75 lat i więcej wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb wynikających z wieku i stanu zdrowia w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. Program adresowany jest do gmin miejskich, wiejskich, miejsko – wiejskich do 60 tys. mieszkańców. Gminy, które przystąpią do realizacji programu uzyskają finansowe wsparcie do 50% przewidywanych kosztów realizacji zadania w zakresie realizacji usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób spełniających kryteria określone w programie.

W ramach programu gmina może skorzystać z dofinansowania ze środków budżetu państwa na świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, jeżeli:

- 1) dane świadczenie realizuje samodzielnie tj. przez pracowników ośrodka pomocy społecznej, urzędu gminy lub innych gminnych jednostek organizacyjnych (zatrudnionych na umowę o pracę) lub
- 2) zleca realizację przedmiotowego zadania organizacjom pozarządowym lub
- 3) kupuje usługi opiekuńcze od podmiotów sektora prywatnego.

W roku 2021 środki finansowe z programu mogą być przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób, którym przedmiotowe usługi były świadczone w ramach programu i będą kontynuowane w roku 2021,
- 2) dofinansowanie do usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób, którym w roku 2020 te usługi nie były świadczone (osoby nowe),
- 3) dofinansowanie do zwiększenia liczby godzin usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

Troska o osoby starsze, niepełnosprawne i najbiedniejsze, o osoby wymagające opieki - od lat jest priorytetem rządu zjednoczonej prawicy. Nieustannie trwają prace nad modyfikacją systemu ubezpieczeniowego w kontekście poszukiwania jak najlepszych rozwiązań umożliwiających polepszenie sytuacji materialnej, w szczególności najuboższych emerytów i rencistów.

Świadczenia emerytalno-rentowe podlegają corocznej waloryzacji. Obowiązujące zasady waloryzacji świadczeń określa ustawa o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którą waloryzacja przeprowadzana jest przy zastosowaniu procentowego wskaźnika waloryzacji, który odpowiada średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym zwiększonemu o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Obowiązujący mechanizm waloryzacji, odzwierciedlający wzrost kosztów utrzymania, zapewnia zachowanie realnej wartości wszystkich świadczeń, a także decyduje o udziale populacji osób już nieaktywnych zawodowo we wzroście gospodarczym, a tym samym wzroście poziomu życia całego społeczeństwa. Niemniej jednak, w okresie ostatnich lat zasady waloryzacji świadczeń

i mechanizm jej przeprowadzania były przedmiotem licznych zmian. Była przeprowadzana waloryzacja kwotowa, procentowa, procentowo-kwotowa, a także były przyznawane dodatki do świadczeń. Wskazuje to na fakt, że wciąż poszukiwane są optymalne w danym czasie mechanizmy waloryzacji, uwzględniające z jednej strony potrzeby socjalne świadczeniobiorców, a z drugiej bieżącą sytuację gospodarczą, stan budżetu państwa i finansów ubezpieczeń społecznych.

Zarówno w 2019 r., jak i w 2020 r. przeprowadzona została procentowo-kwotowa waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych. W ramach waloryzacji, co do zasady, świadczenia emerytalno-rentowe wzrosły o wskaźnik waloryzacji, nie mniej niż o 70 zł. Spowodowało to, że świadczenia najniższe wzrosły w stopniu wyższym, niż gdyby została przeprowadzona waloryzacja procentowa.

W 2021 r. rząd ponownie zaproponował zmianę zasad waloryzacji świadczeń na waloryzację kwotowo-procentową. W ustawie z dnia 21 stycznia 2021 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw ustawodawca przyjął zasadę, że świadczenia emerytalno-rentowe wzrosną o ustawowy wskaźnik waloryzacji, jednak nie mniej niż o 50 zł. Przewidział także dodatkowe rozwiązanie na wypadek, gdyby ogłoszony w lutym 2021 r. wskaźnik waloryzacji okazał się wyższy niż 104,16% (który to wskaźnik zapewniał, przy świadczeniach najniższych, wzrost o gwarantowaną kwotę 50 zł). W takim przypadku do wszystkich świadczeń emerytalno-rentowych miała zostać zastosowana waloryzacja procentowa w oparciu o rzeczywisty wskaźnik waloryzacji, zgodnie ze schematem zaproponowanym w ustawie. W związku z tym, że wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2021 r. wyniósł 104,24%, wszystkie świadczenia emerytalno-rentowe wzrosły o rzeczywisty wskaźnik waloryzacji. Od dnia 1 marca 2021 r. najniższa gwarantowana emerytura wynosi 1250,88 zł (brutto).

Dla polityki społecznej państwa bardzo istotna jest ochrona seniorów przed ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Podejmowane przez resort rodziny i polityki społecznej działania ukierunkowane są na poprawę sytuacji finansowej emerytów i rencistów, w tym w szczególności świadczeniobiorców pobierających niskie emerytury i renty. Potwierdzeniem powyższych działań, obok korzystnych zmian wprowadzanych od kilku lat w zasadach waloryzacji świadczeń, jest stały wzrost najniższej emerytury (o ok. 42% od 2015 r.) oraz coroczna - od 2020 r. - wypłata tzw. 13. emerytury, dla wszystkich świadczeniobiorców, w wysokości najniższej emerytury obowiązującej w roku wypłaty dodatkowego świadczenia pieniężnego (1250,88 zł w 2021 r.)

Dodatkowo przepisami ustawy o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów wprowadzono wypłatę tzw. 14. emerytury od listopada 2021 r. Dla osób pobierających świadczenia w wysokości do 2900 zł brutto – 14 emerytura - przyznawana będzie w wysokości najniższej emerytury (obowiązującej w danym roku). W przypadku świadczeniobiorców pobierających świadczenie w wysokości wyższej niż 2900 zł, stosowana będzie zasada „złotówka za złotówkę”, a więc tzw. 14 emerytura będzie zmniejszana o kwotę przekroczenia ponad 2900 zł brutto. Dedykowana forma pomocy, będzie stanowiła kolejne w 2021 r. wsparcie finansowe dla seniorów pobierających niższe świadczenia emerytalno-rentowe, a także dla osób pobierających

m.in. świadczenia przedemerytalne, renty socjalne czy rodzicielskie świadczenia uzupełniające.

Jednocześnie Ministerstwo podejmuje działania w celu skoordynowania działań administracji rządowej oraz instytucji publicznych działających w celu podniesienia jakości i poziomu życia osób starszych w Polsce.

W tym celu opracowany został dokument pn. „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność”, który w dniu 26 października 2018 r. został przyjęty przez Radę Ministrów (uchwała nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność). Jest to pierwszy dokument rządowy, uwzględniający szczegółowe rozwiązania we wszystkich najważniejszych sferach życia osób starszych, między innymi w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, przeciwdziałania samotności, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także potrzeby dostosowania infrastruktury do potrzeb i możliwości osób starszych.

Minister Rodziny i Polityki Społecznej na bieżąco monitoruje sytuację osób powyżej 60 roku życia, co roku przygotowywana jest na podstawie ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705) informacja na ten temat, przekazywana przez Radę Ministrów do Sejmu i Senatu.

Z poważaniem

Stanisław Szwed
SEKRETARZ STANU